

<https://mikaelyberg.nu/2022/03/24/lamna-det-globala-gangkriget>

LÄMNA DET GLOBALA GÅNGKRIGET!

FN-stadgans förbud mot angreppskrig är i upplösning. Rysslands invasion av Ukraina är det senaste exemplet. Det finns andra. Ska vi då knyta fastare band till en av förbrytarna? En artikel i Aftonbladet 23 mars 2022.

KRIG UTVECKLAR sig sällan som anstiftarna tänkt sig. I sex månader skulle de svenska fredsbevararna stanna i Afghanistan. Först 20 år senare lämnade de sista soldaterna landet, avtackade av USA och Nato. Talibanerna, som övergett Kabul 2001, tågade in igen. Omkostnad för kriget åren 2009 till 2019: över 100 000 dödade eller skadade civila afghaner.^[1]

Vid annekteringen av Krim svallade de nationella känslorna i Ryssland, men nu har Putins storryska nostalgi kört fast i en missräkning. Motståndet i Ukraina vägrar att stilla sig.

Med överlägsen eldkraft går det att som i Groznyj eller Falluja lägga städer i grus och aska. Men sedan? Expertisen beräknar att en ockupation av Ukraina skulle kräva 20 soldater per 1 000 invånare, sammanlagt 900 000 man.^[2]

Unga ryska soldater på post i gathörnen vet knappt var de hamnat, än mindre varför de hamnat där de hamnat. De blir utskällda av äldre kvinnor på sitt eget modersmål. De skäms.

Om känslan sprider sig ut i det ryska samhället, kan den växa till motstånd mot kriget. Men repressionen är svår. Den ryska fredsrörelsen behöver gensvar. Det vi gör och inte gör påverkar utsikterna.

Den 21 februari debatterade FN:s säkerhetsråd Rysslands erkännande av utbrytarrepublikerna Donetsk och Luhansk. Afrika har många folk som splittrats av godtyckliga gränser, påpekade Kenyas FN-ambassadör Martin Kimani. Men efter frigörelsen från kolonialmakterna beslöt de nya staterna att inte äventyra freden med territoriella anspråk. Strävan efter återförening är förståelig, förklarade han, "men Kenya avvisar försök att med våld tillmötesgå denna längtan".

Liksom företrädare för många andra stater fördömde Kimani det ryska brottet mot Ukrainas suveränitet och territoriella integritet.

Men han stannade inte där:

"Förenta Nationernas stadga fortsätter att trasas sönder i de mäktigas obevekliga angrepp. För ett ögonblick åberopas den med vördnad av länder som sedan vänder den ryggen och strävar mot mål som är rakt motsatta internationell fred och säkerhet."

"Kenya framför sin starka oro och sitt motstånd mot erkännandet av Donetsk och Luhansk som självständiga stater. Vi vänder oss också bestämt mot trenden de senaste decennierna hos mäktiga stater, inklusive medlemmar av detta säkerhetsråd, att hänsynslöst bryta mot internationell lag."^[3]

Ryssland är inte ensamt om att överfalla andra länder och ändra gränser med våld. Nato-länderna satte sig över FN-stadgan när de bombade Jugoslavien 1999 och gav Kosovo

diplomatiskt erkännande. Invasionerna av Afghanistan och Irak var uppenbara brott mot förbudet mot angreppskrig, och i Libyen förvandlade Nato ett begränsat FN-mandat till ett *carte blanche* att framtvinga ett regimskifte. Sverige medverkade.

Listan går att göra längre. Kriget mot terrorismen har med sina drönarattacker, kidnappningar och tortyrläger varit en lång räckta förbrytelser mot folkrätten.

När de västliga stormakterna talar om brott mot internationell lag framstår de i många länder i Afrika, Asien och Latinamerika som hycklare. Men i vår del av världen är tunnelseendet ett moraliskt påbud. Att påtala sammanhanget kallas att "relativisera", det vill säga förminska Rysslands brott.

Är det inte just så ledarna i Moskva ursäktar sitt övergrepp? Putin använder ord för ord samma skäl som Natoländerna för att sätta sig över folkrättens våldsförbud. Han viftar med prejudikat.

Men sammanhanget förminskar inte brottet. Tvärtom. Det är som med gängbrottsligheten. Varje enskilt mord är ett illdåd och en källa till sorg och vrede, men i gangsterlogikens tunnelseende finns ingen utväg ur skjutningarna, bara en ändlös rad av brutalt avlivade unga män. Först när brottet relativiseras, när det placeras i sitt blodiga sammanhang, framträder det som större hot. Det blir möjligt att göra något åt de sociala drivkrafterna.

FN-stadgan är, som Martin Kimani påpekar, på väg att trasas sönder. Stormakterna har alltid tagit lätt på paragraferna. Idag är det inte mycket kvar av den kollektiva säkerhet som folkrätten formellt garanterar. En global gangsterlogik har tagit över.

USA förbehåller sig öppet rätten att sätta sig över internationell lag. Richard Haass, rådgivare till utrikesminister Colin Powell, förordade 1997 en "*foreign policy by posse*". *USA skulle som en sheriff i Vilda Västern samla stridsvilliga för jakt på skurkar runt om i världen.*

"Vissa analytiker anser att ... Förenta Staterna ska vara förhindrat att agera på detta sätt om inte säkerhetsrådet auktoriserat det. I annat fall, hävdas det, blir uppåden som USA leder inget annat än självutnämnda medborgargarden. Men ett sådant villkor skulle i praktiken ge de övriga fyra medlemmarna av rådet vetorätt över vad USA tar sig till."[\[4\]](#)

FN-stadgan fick inte stå i vägen.

Vid Natotoppmötet 1999 tvingade USA igenom en utvidgning av de ömsesidiga försvarsförpliktelserna. De skulle nu inte bara träda i kraft vid ett väpnat angrepp utifrån mot något av medlemsländerna utan också "vid andra risker av omfattande slag, såsom terrordåd, sabotage och organiserad brottslighet, och vid störningar av tillförseln av vitala resurser".[\[5\]](#)

USA och Nato rättfärdigade kriget i Afghanistan med en egenmäktig nytolkning av FN-stadgans paragraf 51 om rätten till självförsvar. De ansåg sig ha rätt att utan inblandning från FN ockupera ett främmande land för att vedergälla en attack från en grupp terrorister och avstyra eventuella framtida terrordåd.

"Om vi väntar på att hoten helt ska materialiseras, har vi väntat för länge", förklarade president Bush inför invasionen av Irak.[\[6\]](#)

Samma logik vägleder EU. 2003 antog ministerrådet sin första säkerhetsstrategi: "Med de nya hoten kommer den första försvarslinjen ofta att befinna sig utomlands ... Vi måste utveckla en strategisk kultur som främjar tidiga, snabba, och när så krävs, robusta interventioner."[\[7\]](#)

Det svenska värnpliktsförsvaret, förberett och utrustat för att stå emot en angripare, skickades till skrotan för att ersättas av yrkessoldater tränade för de preventiva kriget. För planeringen stod konsultfirman SAIC, en av Pentagons, CIA:s och NSA:s största kontraktörer. Sveriges intressesfär sträckte sig nu, förklarade SAIC i en rapport 2001, över Östersjön till Baltikum och vidare ut i Europa. Krigsmakten skulle också rusta sig för globala insatser "särskilt i de världsdelar där Sverige har vitala ekonomiska och/eller politiska intressen".^[8]

Denna logik är oförenlig med den respekt för alla staters suveränitet som FN-stadgan påbjuder. Den leder rakt ut i det dödliga stormaktsspelet: Om USA, Nato, EU och Sverige anser sig ha rätt att placera en första försvarslinje i Afghanistan eller Libyen, vad förmenar Ryssland samma rätt i Ukraina?

Men i tunnelseendet har eftertanken ingen plats. Där blir det ryska överfallet skäl att dra oss djupare in i det globala gängkriget. Vi ska städa ut de sista resterna av alliansfriheten. Gå med i Nato.

Vi bör göra tvärtom. Vi bör lösgöra oss ur den allians med hyckleriet som nu i årtionden varit den svenska utrikes- och säkerhetspolitikens kännemärke. Bättre uppmuntran kan vi inte ge de folkliga krafter i Ryssland som kräver stopp för överfallet.

Solidariteten med Ukraina behöver eftertanken. Låt kriget bli ett nederlag för gangsterlogiken, låt det inte utmynna i nya allvarliga vändningar i stormaktsspelet.

Mikael Nyberg, Aftonbladet 23 mars 2022

[1] Svenska Dagbladet 191226, <https://www.svd.se/100000-civila-offer-i-afghanistan-sedan-2009>

[2] Financial Times 220222.

[3] <https://www.americanrhetoric.com/speeches/martinkimaniunitednationsrussiaukraine.htm>

[4] Richard Haass: *The Reluctant Sheriff. The United States After the Cold War*, Council on Foreign Relations, New York 1997, s 97.

[5] The Alliance's Strategic Concept, Approved by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Washington D.C., 990424, http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_27433.htm

[6] Financial Times 020312. Jfr. Wikipedia (220217): https://en.wikipedia.org/wiki/Bush_Doctrine

[7] Peter van Ham: *The Power of War: Why Europe Needs It*, Netherlands Institute of International Relations, December 2008, s. 17, http://www.clingendael.nl/sites/default/files/20081203_cdsp_power_war.pdf, Frank Foley: *Between Force and Legitimacy: The Worldview of Robert Cooper*, EUI Working Papers, RCSAS 2007/09, http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/6751/RSCAS_2007_09.pdf

[8] <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/xR5xvB/pentagon-konsulter-skrotade-vart-forsvar>, SAIC: *Dynamic Engagement. The Action Component of Sweden's Revolution in Military Affairs*, Stockholm: Headquarters, Swedish Armed Forces, 2001, s. 1

